

OBSAH

Břetislav Dančák: Úvod	9
Ivo POSPÍŠIL	
ESTONSKÁ REPUBLIKA	11
1. Historický vývoj estonského státu	
v kontextu mezinárodního dění ve 20. století	11
1. 1. Vznik samostatného estonského státu a jeho vývoj v meziválečném období	12
1. 2. Ztráta nezávislosti: první sovětská a německá okupace	15
1. 3. Období Estonské sovětské socialistické republiky	17
1. 3. 1. <i>Začlenění Estonska do SSSR a vytváření sovětského modelu</i> ...	17
1. 3. 2. <i>Role estonského disentu a Gorbačovova politika glasnosti</i>	18
1. 4. Procesy směřující k obnovení samostatnosti	19
1. 5. Obnovení pluralitního politického systému	21
2. Současná podoba estonského politického systému	26
2. 1. Typologie ústavního systému z hlediska „checks and balancies“	26
2. 1. 1. <i>Postavení Riigikogu v ústavním systému</i>	26
2. 1. 2. <i>Role prezidenta v ústavním systému</i>	28
2. 1. 3. <i>Pozice vlády</i>	30
2. 1. 4. <i>Soudní a jiná kontrola ústavnosti</i>	30
2. 2. Typologie estonské stranickopolitické soustavy	31
3. Postavení národnostních menšin	
a jeho zahraničněpolitický rozměr	35
3. 1. Základní východiska současného stavu	35
3. 2. Perspektivy budování národnostně a etnicky integrované společnosti – vnitropolitické a zahraničněpolitické konsekvence ..	40

4. Současná zahraničněpolitická pozice Estonska	45
4. 1. Koncepce a východiska zahraničněpolitické orientace	45
4. 2. Estonsko v procesu evropské integrace	47
4. 2. 1. <i>Od integrace „modus sovieticus“ k integraci „modus europeicus“</i>	<i>47</i>
4. 2. 2. <i>Vztahy mezi Estonskem a EU, připravenost Estonska pro vstup do EU</i>	<i>48</i>
4. 2. 3. <i>Vnitrostátní aspekty potenciálního vstupu Estonska do EU</i>	<i>52</i>
4. 3. Vztahy Estonska a Severoatlantické aliance	56
4. 4. Estonsko a Ruská federace	58
4. 4. 1. <i>Vymezení problémových okruhů</i>	<i>58</i>
4. 4. 2. <i>Vývoj vzájemných estonsko-ruských vztahů</i>	<i>59</i>
Poznámky	62
Seznam zkratk politikých stran a uskupení v Estonsku	68

BŘETISLAV DANČÁK

LITEVSKÁ REPUBLIKA 71

1. Historický vývoj Litvy od vzniku Rzeczpospolité obou národů k získání nezávislosti v roce 1991	71
1. 1. Vznik a rozpad Rzeczpospolité obou národů	71
1. 2. Získání nezávislosti a spor s Polskem o Vilnius	78
1. 3. Zahájení sovětské okupace – Pakt Molotov – Ribbentrop	83
1. 4. Eroze sovětského impéria a odtržení Litvy	84
1. 5. Období transformace a upevňování demokracie	86
2. Politický systém	87
2. 1. Odstranění monopolu komunistické strany	87
2. 2. Přijetí nové ústavy	88
2. 2. 1. <i>Seimas v ústavním systému – vymezení postavení parlamentu ...</i>	<i>90</i>
2. 2. 2. <i>Prezident a jeho postavení</i>	<i>93</i>
2. 2. 3. <i>Vztah exekutivy k ostatním složkám ústavního řádu</i>	<i>95</i>
2. 2. 4. <i>Soudní moc</i>	<i>96</i>
2. 3. Institut referenda v politické praxi	97

2. 4. Volby a politické strany	97
2. 4. 1. <i>Parlamentní volby 1992</i>	97
2. 4. 2. <i>První přímá volba prezidenta</i>	101
2. 4. 3. <i>Parlamentní volby 1996 a programy politických stran</i>	105
2. 4. 4. <i>Prezidentské volby 1998</i>	115
2. 4. 5. <i>Rekonstrukce vlády Gediminase Vagnoriuse</i>	116
3. Zahraniční a bezpečnostní politika	118
3. 1. Pozice v regionu a vztah k sousedům	119
3. 1. 2. <i>Vztahy s Polskem</i>	120
3. 1. 3. <i>Vztahy s Lotyšskem</i>	125
3. 1. 4. <i>Vztahy s Běloruskem a Ruskem</i>	130
3. 2. Integrace s Evropskou unií a Severoatlantickou aliancí	137
Poznámky	141
Seznam zkratk politikých stran a uskupení na Litvě	147

ADAM RAKOVSKÝ

LOTYŠSKÁ REPUBLIKA 151

1. Historie	151
1. 1. Lotyšsko do roku 1945	151
1. 1. 1. <i>První světová válka a nabytí nezávislosti</i>	152
1. 1. 2. <i>Meziválečný parlamentarismus a vztah k menšinám</i>	154
1. 1. 3. <i>Nástup autoritativního režimu</i>	156
1. 1. 4. <i>Zahraniční politika mezi válkami a ztráta nezávislosti</i>	157
1. 2. Období sovětské anexe	160
1. 3. Období samostatnosti	163
1. 3. 1. <i>Předčasné volby v roce 1995</i>	165
2. Politický systém	166
2. 1. Ústavní systém	166
2. 1. 1. <i>Novela Ústavy v roce 1998</i>	169
2. 2. Stranický systém a volby	171
2. 2. 1. <i>Strany pravé části spektra</i>	174
2. 2. 2. <i>Centristické a levicové strany</i>	181
2. 2. 3. <i>Lotyšský multipartismus</i>	187
2. 3. Menšinová politika	188

2. 4. Ekonomika a zahraniční obchod	191
2. 4. 1. Privatizace	191
2. 4. 2. Zahraniční obchod	194
3. Zahraniční politika	196
3. 1. Skandinávie a oblast Baltského moře	196
3. 2. Evropská unie	198
3. 3. USA a NATO	202
3. 4. Pobaltská vojenská spolupráce	203
3. 4. 1. Profily společných pobaltských jednotek	204
3. 4. 2. Charta partnerství a Washingtonský summit	205
3. 4. 3. Závěry	208
3. 5. Rusko	209
3. 5. 1. Boj Ruska proti vstupu Lotyšska do NATO	209
3. 5. 2. Ochrana práv ruských „spoluobčanů“ v pobaltských státech ..	212
3. 5. 3. Rozvoj ekonomických vazeb	215
3. 5. 4. Legalizace hranic s pobaltskými státy	217
Poznámky	218
Seznam zkratk politických stran a uskupení v Lotyšsku	224

BŘETISLAV DANČÁK

ZÁVĚR **227**Seznam tabulek

Literatura

Summary

Autoři

8